

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000619

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 23-01-2024

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Поліщук Алла Віталіївна

2. Alla V. Polishchuk

Кваліфікація: 023

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8923-7295

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 023

Назва наукової спеціальності: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Теорія та історія мистецтва

Дата захисту: 19-01-2024

Спеціальність за освітою: "спеціаліст" за спеціальністю "Образотворче мистецтва"

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ

26.103.023_ID3410_Поліщук А.

Повне найменування юридичної особи: Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02214165

Місцезнаходження: вул. Вознесеньський узвіз, буд. 20, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02214165

Місцезнаходження: вул. Вознесеньський узвіз, буд. 20, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.31.07.17, 18.31.07.19, 18.09.33

Тема дисертації:

1. Неоміфологізм у живописній творчості випускників НАОМА у 1980–1990-х роках
2. Neomythologism in the artistic work of NAFAA graduates in the 1980s-1990s.

Реферат:

1. Дисертація є комплексним дослідженням неоміфологізмів у живописній творчості випускників НАОМА у 1980–1990-х років. Головна мета дослідження – вивчити сюжети, теми, образи і символи у живописі випускників Національної академії образотворчого мистецтва та архітектури, які були створені у 1980–1990-х роках та стали частиною національного міфу, тобто усталілися в культурно-мистецькому просторі та зчитуються як питомо українські. Визначено, що питанню неоміфологізму та зв'язкам національних міфів із мистецтвом присвячено чимало праць, проте ступінь вивченості питання в українському мистецтвознавстві залишається невичерпним. Тематика не розглядалася комплексно, із залученням наукових розвідок суміжних дисциплін. Застосування міжгалузевих та контекстуальних методів дослідження проявило перспективність дослідження та нові потенційні вектори, адже культурні міфи та національні міфологеми в

мистецтві знаходяться на перетині таких галузей, як-от філософія, культурологія, образотворче мистецтво, мистецтвознавство, соціологія, психологія, а також нових галузей, як реклама та дизайн. Актуалізують тему і новітні наукові розвідки, здійснені за суміжними темами, а також достатня часова дистанція, яка дозволяє прослідкувати генезис ключових образів і символів та дає можливість визначити, які з них інтегрувалися в національну культуру й увійшли до сучасного українського міфу, а які були лише тимчасовим явищем. У дисертації визначено основні теми, символи, сюжети та образи, до яких зверталися київські художники на початку Незалежності, працюючи над національними темами. Це у свою чергу виявило не лише істинні патерни національної культури, а також проявило нав'язані радянським минулим стереотипи.

Схарактеризовано типологію провідних жіночих образів, котрі сприймаються українським етносом як національні символи й тепер належать до культурного коду нації. Визначені головні джерела, до яких зверталися художники задля формування нової образно-пластичної мови. У прагненні повернути в мистецький дискурс власну історію та культуру художники жанрового живопису вдавалися до переосмислення тем і формальних ознак попередніх епох (особливо авангарду, українського бароко, давньоруського мистецтва доби Київської Русі та трипільських орнаментів) і народного мистецтва (передусім декоративно-ужиткового, особливо вишивки, ткацтва, лозоплетіння та гончарства). Встановлено роль сакрального мистецтва та окремих сюжетів у формуванні київського живопису наприкінці ХХ століття та значимість майстерні храмової культури під керівництвом М. А. Стороженка. Обґрунтовано провідну роль окремих символів як культурних кодів етносу (земля, ґрунт, глина, колесо, дім, мати, козак, кінь, дерево, степ, трипільський орнамент), які формують національну міфологію. Доведено, що національні травми займають важливе місце в культурі українського етносу, а також вплинули на формування самоідентифікації та стали частиною національного міфу. Наприкінці ХХ століття у живописній практиці сформувалися образи, якими послуговуються митці, звертаючись до окремих драматичних подій, які належать до національних травм, зокрема для зображення Голодомору 1932–1933 років. Практичне значення отриманих результатів полягає в узагальненні та систематизації строкатого розмаїття тем, ідей, сюжетів та образів на полотнах художників різних стилістичних та ідейних напрямів, з яких формувалося сучасне українське образотворче мистецтво. Міжгалузева тематика та отримані результати відкривають широкий потенціал можливостей застосування для підготовки навчальних матеріалів, практичного використання в галузях образотворчого мистецтва, мистецтвознавства, філософії, культурології, соціології, психології, а також в інших мистецьких дослідженнях.

2. The dissertation is a comprehensive study of neo-mythologism in the painting of NAOMA graduates in the 1980s and 1990s. The scientific task of the thesis is to systematize and typologize images and symbols in the works of Kyiv painters of the late 20th century of various directions, to analyze the key sources that artists turned to in the formation of a new Ukrainian figurative and plastic language; assess the role of national cultural heritage in the formation of neomythologism in the late 20th century. It has been found that many works have been devoted to the issue of neomythologism and the relationship of national myths to art, but the degree of study of this issue in Ukrainian art history remains insufficient. The topic has not been comprehensively addressed by incorporating scientific research from related disciplines. The use of interdisciplinary and contextual research methods has revealed the perspectives of the study and new potential vectors, since cultural myths and national mythologies in art are at the intersection of fields such as philosophy, cultural studies, fine arts, art history, sociology, psychology, as well as new fields such as advertising and design. The latest scientific research on related topics also brings the issue up to date, as well as sufficient time distance, which allows us to trace the genesis of key images and symbols, and to determine which of them have been integrated into the national culture and entered the modern Ukrainian myth, and which were only a temporary phenomenon. The typology of the leading female images, which are perceived by the Ukrainian ethnic group as national symbols and now belong to the nation's cultural code, is characterized. The main sources used by artists to form a new figurative and plastic language are identified. In an effort to bring their own history and culture back into the artistic discourse, artists of genre painting resorted to rethinking the themes and formal features of previous eras (especially avant-garde, Ukrainian Baroque, ancient Rus' art of the Kyivan Rus' period, and Trypillian ornaments) and folk art (primarily decorative and applied art,

especially embroidery, weaving, wickerwork, and pottery). The role of sacred art and individual subjects in the formation of Kyiv painting in the late 20th century and the importance of the workshop of sacred painting under the direction of M. A. Storozhenko are established. The author substantiates the leading role of certain symbols as cultural codes of the ethnic group (land, soil, clay, wheel, house, mother, Cossack, horse, tree, steppe, Trypillian ornament), which form the national mythology. The paper has proved that national traumas occupy an important place in the culture of the Ukrainian ethnos and have also influenced the formation of self-identity and have become part of the national myth. At the end of the 20th century, the practice of painting created images that artists used to refer to certain dramatic events that were considered national traumas. In particular to illustrate Holodomor of 1932-1933. The practical significance of the obtained results was in the generalization and systematization of a colorful variety of themes, ideas, plots and images on the canvases of artists of various stylistic and ideological trends, from which modern Ukrainian fine art was formed. The interdisciplinary topic and the obtained results open up a wide potential of application opportunities for the preparation of educational materials, practical use in the fields of fine arts, art history, philosophy, cultural studies, sociology, psychology, as well as in other art studies.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Поліщук А. Жіночий образ у творах київських живописців 1990-х років. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка. Дрогобич: Гельветика. Вип. 64. Том 2. 2023. С. 76–80. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/64-2-12>
- 2. Поліщук А. Неоміфологізм у живописі київських художників 1990- стан вивченості питання. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка. Дрогобич: Гельветика. Вип. 63. Том 2. 2023. С. 46– 51. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/63-2-8>
- 3. Поліщук А. В. Сакральне мистецтво у живописі київських митців 1980–1990-х рр. На прикладі робіт викладачів НАОМА. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка. Дрогобич: Гельветика, Вип. 37. 2021. С. 35–41. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/37-3-5>
- 4. Поліщук А. В. Денисюк О. Ю. Тема материнства у творчості В. І. Баринової-Кулеби. Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвуз. збірник наук. праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка. Вип. 26. Том 1. 2019. С. 39–47. DOI:10.24919/2308-4863.1/26.195801
- 5. Polishchuk A. Sacred Art in painting by NAFAA Teachers of 1980s-1990s period. Krakowskie studia malopolskie 2021, nr 3 (31) P. 160–170. <https://doi.org/10.15804/ksm20210309>

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези; аналітичні матеріали; наукова новизна одержаних результатів полягає в комплексному вивченні та теоретичного опрацюванні неоміфологізму в живописі київських художників, які працювали у різних жанрах і належать до різних поколінь.

Соціально-економічна спрямованість: теоретичне та практичне значення одержаних результатів полягає в узагальненні та систематизації строкатого розмаїття тем, ідей, сюжетів та образів на полотнах художників різних стилістичних та ідейних напрямів, в основі яких формувалося сучасне українське образотворче мистецтво. міжгалузева тематика та отримані результати відкривають широкий потенціал можливостей для підготовки навчальних матеріалів, практичного використання в образотворчому мистецтві та мистецтвознавства, філософії, культурології, соціології, психології.

Охоронні документи на ОПВ:

Літературні та художні твори

- Всі досліджувані у дисертації твори використовуються згідно ст.444 ЦК України та ст. 22 п.2.1, 2.2, 2.14 Закону України «Про авторське право і суміжні права» із змінами, внесеними згідно із Законами №2849-IX від 13.12.2022, № 2974-IX від 20.03.2023 про випадки правомірного використання твору без згоди автора.

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0117 U 002222

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Денисюк Ольга Юріївна
2. Olga Y. Denysiuk

Кваліфікація: к. мист., доцент, 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8196-8608

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02214165

Місцезнаходження: вул. Вознесенський узвіз, буд. 20, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тарасенко Ольга Андріївна
2. Ольга А. Тарасенко

Кваліфікація: д. мист., професор, 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3394-7391

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний заклад "Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського"

Код за ЄДРПОУ: 02125473

Місцезнаходження: вул. Старопортофранківська, буд. 26, Одеса, 65020, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гамалія Катерина Миколаївна

2. Kateryna M. Hamaliia

Кваліфікація: д. мист., професор, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8982-2005

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214159

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, буд. 36, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Юр Марина Володимирівна

2. Maryna V. Yur

Кваліфікація: д. мист., старший науковий співробітник, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3487-1480

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука

Код за ЄДРПОУ: 21598958

Місцезнаходження: вул. Михайла Бойчука, 32, Київ, 01103, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мазур Вікторія Павлівна
2. Viktoriya P. Mazur

Кваліфікація: к. мист., доц., 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1365-7581

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02214165

Місцезнаходження: вул. Вознесенський узвіз, буд. 20, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Павельчук Іванна Андріївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Павельчук Іванна Андріївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Кашшай Олена Степанівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна